

Pasaže z Alojsowych listow, kotrež je z jastwa pisał, wostanu w originalnej rěči – kaž so wone w zwisku z 75. posmjertninami w serbskich wosadach němsce čitaja; wotpowědnje tež swědčenja němskich duchownych, zo by so stil wobchowaf. Z němskeho datajoweho mjena wuchadźa, zo bu křižowy puć 2018 aktualizowany

Křižowy puć z Alojsom Andrickim

„Chce-li štó za mnu hić ..., njech wozmje swój křiž na so“

Zawod

Křižowy puć ze słowami zbóžneho Alojsa Andrickeho, kotrež je wón w listach ze zajeća Gestapo w Drježdźanach a z Dachauskeho kaceta napisał.

Kapłana Alojsa Andrickeho zaja Gestapo w januaru 1941, w oktobru 1941 bu do Dachauskeho kaceta tyknjeny a tam 3. februara 1943 z jědojtej injekciju morjeny. 13. junija 2011 bu wón zbóžnoprajeny.

Modlitwa:

Swěrný Božo, sy nam po boku, Tebi so dowěrjamy.

Hdyž nas wobćežuja a přesčěhuj, zachowaj nas před tym, zo padnjemy.

Kěrluš:

1. postaće: Zasudzić – Jězus k smjerći zasudžený.

M Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a sławimy Će.

L Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžil.

M (Č) Sćenik Matej rozprawja:

Pilatus pytnywši, zo ničo njedocpěje, zo pak hara rosće, wza wodu a wumy sej před ludom ruce prajo: „Sym njewinowaty na kreji tutoho sprawneho!“ Wón přikaza, zo měli Jězusa wušwikać a skřižować.

Č 21. januara 1941 bu kapłan Alojs Andricki zajaty. We wobwinowanju rěka:

„... fortgesetzt gehässige, hetzerische und böswillige Äußerungen über leitende Persönlichkeiten des Staates und der NSDAP, über ihre Anordnungen und die von ihnen geschaffenen Einrichtungen gemacht zu haben.“

Hižo měsac po zajeću napisa kapłan Andricki list:

„Es rückt nun langsam die entscheidende Stunde heran, wo ich vor dem Sondergericht mich zu verantworten habe. Nun ich zittere und bange als Mensch, vor Gericht stehen zu müssen. Doch als Christ, und vor allem als Diener des Allerhöchsten, habe ich das tiefe Vertrauen zu meinem lieben Vater im Himmel, dass alles gut wird, und darum harre ich mit innerer Ruhe all der Dinge, die da kommen.“

M Modlmy so za wšěch, kotřiž so prócuja, po Jězusowej kazni lubosće k njepřecelam jednać:

Za přesčěhanych křescanow:

zo zamóža najebać wšěch nadpadow swojim přeswědčenjam swěrne wostać.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M Za wšěch, kotřiž su njeprawdu počerpjeli kotrymž so zarunanje zapowědźi:

zo wostanje jich wutroba čista a měrna.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M/L W Jězusowym křižu nańdžemy spomóženje.

2. postaće: Swój křiž njesć – Jězus bjerje křiž na ramjo

- M** Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a sławimy Će.
- L** Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžił.
- M (Č)** Sćenik Jan rozprawja:
Woni přewzachu Jězusa. Wón njeseše swój křiž a džěše na tak mjenowane nopownišćo
- Č** Hižo do swojeje měšniskeje swjecizny pisaše Alojs Andricki w lěće 1938:
„Přiwozmy to, štož wón nam jako křiž posyła, w lubosći na so, a byrnjež to jara ćežki křiž
był.“
[móže so serbsce \(do zajeća pisane\) abo němsce wužiwać](#)
„Nehmen wir das, was er uns als Kreuz schickt, in Liebe auf uns, auch wenn es ein sehr
schweres Kreuz ist.“
- M** Modlmy so!
Knježe Jězu Chrysće, sy křiž na so wzał a dobrowólnje njesł.
Pomhaj nam všemu přihtosować, štož je nam ćežke.
- L** Prosymy Će, wustyš nas.
- M** Swjeci našeho časa njetrubja swoje skutkownje do swěta;
daj, zo by jich čichi přikład w našim swěće płody wunjest.
- L** Prosymy Će, wustyš nas.
- M/L** W Jězusowym křižu nańdžemy spomóženje.

3. postaće: Zatlóčeny być – Jězus pod křižom padnył.

M Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a sławimy Će.

L Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžił.

M (Č) Z tradicije wěmy:

Jako Jězus z křižom na Golgotu džěše, je so pod ćežu zwjezł. Honjeny a storkany zaso stany a njeseše křiž dale.

Č Z přepytowanskeje jatby pisaše Alojs 2. měrc 1941:

„Der Segen und die Kraft des dreifaltigen Gottes begleitet uns durch die Fastenzeit, damit wir teilhaben an der Auferstehung zum ewigen Leben. Zuvor aber müssen wir Staub werden, so wie Christus im Kreuzestod den Tribut an die Vergänglichkeit gezollt hat, da er in den Staub getreten wurde. Niemals habe ich diese Worte tiefer erfasst, als gerade jetzt.“

M Modlmy so!

Knježe Jězu Chrysće, křiž je Će jara tłócić.

Pomhaj nam, zo njebychmy so wot swojich starosćow zatlócić dali.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M Prosymy za wšěch, kotřiž so na křižach a ćerpjenjach w swojim žiwjenju pohóršuja: zo njewostanu zraženi ležo.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M/L W Jězusowym křižu nańdžemy spomóženje.

4. postaće: Sobu ćerpjeć – Jězus zetka swoju mać.

M Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a stawimy Će.

L Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžil.

M (Č) Z tradicije wěmy:

Marija je wo zasudženju swojeho syna słyšała a chcyše poslednju hodžinu jeho žiwjenja při nim być. Tak steješe sobu ćerpjo na jeho křižowym puću.

Č Z lista z přepytowanskeje jatby z 30. apryla 1941:

„Maria kennt ja unsere Schwierigkeiten; sie hat das irdische Tal der Tränen zur genüge gekostet; sie hat es überwunden in beispielloser Geduld und Liebe. Jetzt singen wir ‚Freu dich, Du Himmelskönigin‘ alles Leid ist hin! So wird es auch bei uns sein, wenn wir Ihrem Beispiel folgen. Sie ist uns ja viel näher mit ihrem göttlichen Sohn, als wir es ahnen ... Die tiefste Freude erfüllt mein Herz und alle immer wieder auftauchenden Gedanken der Verlassenheit, der Schwäche schwinden.“

M Modlmy so!

Knježe Jězu Chrysće, bliskosć Twojeje maćerje je Ći móc spožčita, zo by křiž njesł.

Pomhaj nam, zo kaž Alojs móc nańdžemy a tež w ćežkich chwilach pola swjateje Marije tróšt a wućeck pytamy.

L Prosymy Će, wusłyš nas.

M Tróštuj maćerje a nanow, kotřiž so wo swoje džěći starosća:

Njeh njewustanu so wobstajnje za nje modlić.

L Prosymy Će, wusłyš nas.

M/L W Jězusowym křižu nańdžemy spomóženje.

5. postaće: Sobu njesć – Syman Cyrenski pomha Jězusej křiž njesć.

M Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a sławimy Će.

L Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžić.

M (Č) Sćenik Lukaš rozprawja:

Hdyž Jězusa won wjedźechu, zadžeržachu wěsteho Symana z Cyreny, kiž tuchwilu z pola džěše, a položichu křiž na njeho, zo by jón za Jězusom njesť.

Č Z Alojsoweho lista z přěpytowanskeje jatby z 30. měrca 1941:

„Christus trägt das Kreuz für die Kirche, da können wir als seine Freunde nicht müßig zusehen – sondern mittragen. Simon von Zyrene durfte damals wirklich handgreiflich das Kreuz dem Herrn tragen helfen, ihm wurde es ungefragt aufgebürdet – da half kein Sträuben – und er trug es! Nun, mir ist es ähnlich ergangen. Die Natur, der Freiheitsdrang will sich aufbäumen, aber schon lastet die Schwere des Kreuzes auf der Schulter. So will ich tragen, da ich doch sehe, dass ich nur Freundschaftsdienst erfüllen darf. So wird es mir leichter, ja man wird froh. Man trägt es ja nicht allein – Christus trägt es ja mit.“

M Modlmy so!

Knježe Jězu Chrysće, Syman Cyrenski je Jězusej pomhať křiž njesć:

Spožč zhromadnosćam lubosće k blišemu přeco nowu móc z modlenja a rozpominanja, zo Twoju lubosć k čłowjekam w skutkach zwoprawdźeja.

L Prosymy Će, wusťyš nas.

M Prosymy Će za wšěch, kotrymž mocy popušćeja a křiž so přećežki zdawa.

Pósćel jim ludźi, kotřiž njesć pomhaja.

L Prosymy Će, wusťyš nas.

M/L W Jězusowym křižu nańdžemy spomóženje.

6. postaće: Nuzu wolóžić – Weronika podawa Jězusej pótne rubiško.

M Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a sławimy Će.

L Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžil.

M (Č) Z tradicije wěmy:

Weronika, žona z ludu, widžeše ćerpjaceho a chcyš je mu pomhać. Wza swoje pótne rubiško a poda je Jězusej. Z kreje, potu a procha nasta zjewi so na nim wobraz jeho mjezwoča.

Č Pater Maurus Münch, kiž bě z Alojsom hromadže jaty, rozprawja wo jeho zwjeselacym a pomocliwym charakteru:

„Wo andere beim Waschraumdienst stöhnten, hatte er nur ein helles Lachen. Abortdienst lag seiner Art gar nicht: Aber wenn er draußen am Schrubben und Putzen war, lachte sein ganzes Gesicht, und immer hatte er auch dabei noch ein frohes Wort und einen feinen Witz auf den Lippen. – Wer ihn am Morgen sah, war froh für den ganzen Tag.“

M Modlmy so!

Knježe Jězu Chrysće, na swojim křižowym puću sy ludźi našoł, kotřiž běchu ći dobri: Pomhaj nam, zo nuzu druhich widźimy a ju wolóžimy.

L Prosimy Će, wusłyš nas.

M Žadne je džensniši dzeń zasadźowanje za chudych a słabych:

Daj wšitkim, kotřiž swojim blišim słuža, radosć Twojeje přitomnosće nazhonić.

L Prosimy Će, wusłyš nas.

M/L W Jězusowym křižu nańdžemy spomóženje.

7. postaće: Padnyc – Jězus padnje druhi króc pod křižom.

M Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a sławimy Će.

L Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžil.

M (Č) Z tradicije wěmy:

Njehladajo Symanoweje pomocy bě ćeža křiža Jězusej přewulka, tak zo hišće raz padny, so z prócu zhraba a znowa křiž na so wza.

Č Wo woprawdžitym połoženju w kaceće njesmědžeše nictó w listach pisać. Wone buchu wot SS kontrolowane. Ćežke džěło na plantaži a njewuprajity hłód bě za jatych wulka dračina. Tež Alojs schorje na tyfus. Džen do toho, zo so w bloku inwalidow přizjewi a jeničce něšto dnjow do swojeje smjerće, pisaše wón 18. januara 1943:

„Die Gnade vermag alles. Man möchte manchmal niedergedrückt sein, aber sobald man den Blick aufs Ganze wirft, verliert man alles Bedrückte.“

M Modlmy so!

Knježe Jězu Chrysće, Ty padny druhi króc. A tola njejsy njezadwělowať.

Pomhaj nam, zo bychmy sćerpliwi byli a přeco zaso znowa stanyli.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M Prosymy za wšěch, kotřiž su winy a hrěcha dla poraženi.

Spožč jim a nam hnadu nakazanja

L Prosymy Će, wustyš nas.

M/L W Jězusowym křižu nańdžemy spomóženje.

Kěrluš:

8. postaće: Zetkanje – Jězus zetka płakace žony.

M Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a sławimy Će.

L Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžil.

M (Č) Sćenik Lukaš rozprawja:

Wulka črjóda ludu džěše za nim, tež žony, kotrež wo njeho płakachu a žalosćachu. Jězus so k nim wobroći a rjekny: „Džowki Jerusalemske, njeplakajće pře mje, ale skerje same pře sebje a pře swoje džěći.

Č Po smjerći swojeho bratra Alfonsa, kotryž bě we wójnje padnył, a po smjerći kapłana Bernharda Wenscha, Drježdžanskeho młodžinskeho dušepastyrja, pisaše Alojs Andricki:
„Wie herrlich leben jetzt der liebe Bruder Alfons, wie freut sich jetzt Bernhard, der tapfer und schweigend alles ertragen hat –Vorbild für unsere Jugend – dass er, den guten Kampf durchkämpfte, jetzt schon die Krone der ewigen Herrlichkeit tragen darf. Darum werden auch unsere Mütter allen Schmerz überwinden im Glauben an den Herrn, der uns die Verheißung gegeben.“

M Modlmy so!

Knježe Jězu Chrysće, hačrunjež sy sam ćerpjeł, sy hišće nuzu druhich widzał:

Daj nam wotewrjenosć za kóždežkuli zetkanje.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M Prosymy Će za wšěch žarowacych a žalosćacych.:

Njeh nańdu we wěrje do wěčneho žiwjenja nadźiju a pokoj.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M/L W Jězusowym křižu nańdžemy spomóženje.

9. postaće: Na zemi ležeć – Jězus padnje třeći króc pod křižom.

M Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a sławimy Će.

L Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžił.

M (Č) Z tradicije wěmy:

Na poslednich metrach křižoweho puća dže nahle horje na skaliznu Golgotu. Jězus třeći króc pod ćežu křiža padnje. Z poslednjej mocu docpěje wjeršk.

Č Kapłan Andricki pisaše 19. septembra 1942 propstej Wilhelmej Beierej, swojemu fararjej:
„Das Opfer ist wohl schwer, man könnte es sich früher gar nicht so vorgestellt haben. Wie man in Geduld, Sanftmut und gegenseitigem Ertragen sich hier üben kann, übersteigt jegliches Erwarten. So meine ich aber, dass dadurch das Opfer vollkommener wird, je mehr ich gerade in diesen Tugenden voranschreite. Ich bitte Euch, mir darin auch durch Euer Gebet zu Hilfe zu kommen.“

M Modlmy so!

Knježe Jězu Chrysće, swoju poslednju móc sy trjebał, zo by zaso stanył:
Spožč nam nadźiju, hdyž na zemi ležimy a měnimy, zo hižo dale njeńdže.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M Hdyž we wšěm ćerpjenju na Tebi dwělować póčnjemy,
potom skruć našu wěru.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M/L W Jězusowym křižu nańdžemy spomóženje.

10. postać: Wohańbić – Jězusej zebjeru jeho drastu.

- M** Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a sławimy Će.
- L** Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžił.
- M (Č)** Sćenik Jan rozprawja:
Wojacy rozdžělichu Jězusowu zwjeršnu drastu a losowachu wo jeho suknju.
- Č** Alojsa Andrickeho sobujaty, tehdyši kapłan Hermann Scheipers, rozprawješe:
„Die letzten Worte, die Alojs an mich richtete waren: ‚Du, wir wollen sehen, dass wir zusammen bleiben.‘ Das war als wir im Januar 1943, nur im Hemd bekleidet, über den Appellplatz gejagt wurden, um ins Krankenrevier eingewiesen zu werden.“
- M** Modlmy so!
Knježe Jězu Chrysće, Ty bu přede wšěmi ludźimi hańbje wustajeny.
Njedopušč, zo někoho słaboscow a zmylkow dla před druhimi blamujemy.
- L** Prosymy Će, wustyš nas.
- M** Prosymy Će za wšěch, kotřiž buchu wočornjeni abo před druhimi blamowani.
Daj jich nazhonić, zo Ty jich prawje zrozumiš.
- L** Prosymy Će, wustyš nas.
- M/L** W Jězusowym křižu nańdzemy spomóženje.

11. postaće: Přiklepać – Jězusa na křiž bija.

M Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a sławimy Će.

L Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžil.

M (Č) Sćenik Lukaš rozprawja:

Přišedši na městno, kiž so mjenuje „Nop“, skřižowachu tam Jězusa a wobeju złótnikow, jednoho naprawo a drugeho nalěwo. Jězus pak rjekny: „Wótče, wodaj jim, přetož njewědža, što činja.“

Č Alojs Andricki pisaše 18. oktobra 1941 z kaceta:

„Wenn der Herr scheinbar sein Antlitz von uns gewendet hat und wir gleichsam zu Boden gedrückt sind, lassen wir uns nicht beirren in der Liebe unseres himmlischen Vaters. Wenn wir aber jetzt nicht gerade als Sämann wirken können, so wollen wir wenigstens das Samenkorn sein, um zur Zeit der Ernte vielfältige Frucht zu bringen.“

M Modlmy so!

Knježe Jězu Chrysće, Ty bu na křiž přibity.

Njedopusć, zo my druhich ludži na předstawy, kotrež wo nich mamy, kruće sklepamy.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M Prosymy Će za přesčěhanych křesćanow, kotřiž dyrbja so w tajnosći chować a swoju wěru zjawnje žiwi być njemóža:

Zachowaj jim nadžiju a krutosć we wěrje.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M/L W Jězusowym křižu nańdžemy spomóženje.

12. postaće: Sebje podać – Jězusa mrěje na křižu.

M Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a sławimy Će.

L Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžil.

M (Č) Sćenik Lukaš rozprawja:

Běše hižo wokoło šesteje hodžiny. Ćma bu po cyłym kraju. To traješe hač do džewjateje hodžiny. Slónčko bě začěmnjene. A templowy zawěšk roztorže so na dvě poľojcy. Tu zawoła Jězus z jara sylnym hłosom: „Wótče, do twojeju rukow poručam swojeho ducha.“ To prajiwši wudychny.

Č Na tyfus schorjeneho Alojsa zapokazachu 19. januara 1943 do chorobneho rewěra. Wo jeho smjerći 3. februara 1943 so rozprawja: „Mrějacy měšnik, Alojs Andritzki, ležeše dvě łoži wote mnje zdaleny.

„Ein sterbender Priester, Alojs Andritzki, lag zwei Betten weit entfernt von mir. Als ich in meinem Typhusfieber merkte, dass es mit ihm zu Ende ging, raffte ich mich auf und schleppte mich zu Wastl, dem Pfleger. Ich bat ihn, man möge Pfarrer Seitz rufen. Und dessen Antwort? Er kriegt a Spritzen! – Morgens um vier Uhr begann sein Todesröcheln. Ich gab ihm noch schnell die Absolution – dann hatte er ausgelitten.“

M Modlmy so!

Knježe Jězu Chrysće, sy so nam přez swoje wumrěće daril.

Daj nam móc, zo Ći w žiwjenju a wumrěću swěrne wostanjemy.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M Prosymy Će za wopory zlóstnistwow a namocy, kotřiž svojim čwělowarjam wodadža: Njeh dowjedže jich zwólniwosć k wodaću k tomu, zo skućicieljo wobželnosća a so nakazaja.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M/L W Jězusowym křižu nańdžemy spomóženje.

13. postaće: Nadźiju měć – Jězusa bjeru z křiža a kladu jeho maćeri na klin.

M Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a stawimy Će.

L Přetož přez swój swjaty křiž sy swět wumóžić.

M (Č) Sćenik Matej rozprawja:

Hdyž bě so zwječoriło, přińdže bohaty muž z Arimateje z mjenom Józef, kiž bě tež Jězusowy wučomnik. Wón přińdže k Pilatej a wuprosy sej Jězusowe ćělo. Pilatus přikaza jemu je wudać.

Č Farar Lenz z Wiena, swědk Alojsa Andrickeho smjerće, rozprawja:

„Die Leiche wurde fortgezerrt, um – wie alle anderen – seziert und verbrannt zu werden.“

Popjelnica Alojsa Andrickeho bu do Drježdźan póstana. Chowanje smjertnych powostankow bě 15. apryla 1943 na Drježdźanskim Starym katolskim kěrchowje. Mnozy duchowni sobubratřa a wěriwi so na pohrjebje wobdžělichu. 2011 bu popjelnica do katedrale přenjesena.

M Modlmy so!

Knježe Jězu Chrysće, swojej maćeri Mariji sy nadźiju spožčić.

Spožč tež nam nadźiju, zo njeje ze smjerću kónc.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M Prosymy Će za wšěch, kotřiž nimaja hižo nadźiju:

Njeh zmysł swojeho žiwjenja spóznaja.

L Prosymy Će, wustyš nas.

M/L W Jězusowym křižu nańdžemy spomóženje.

14. postaće: Wusywać a žnjeć – Jězusa do rowa kładu.

M Tebi so modlimy, Knježe Jězu Chrysće, a sławimy Će.

L Přetož přez swój swjaty kříž sy swět wumóžil.

M (Č) Sćenik Lukaš rozprawja:

Józef Arimatejski wza Jězusowe čěto z kříža, zawali je do wosobneho ruba a položi je do rowa, kiž bě w skale wurubany, w kotrymž hišće nchtó ležať njebě. Z nim džěchu žónske, kotrež běchu z nim z Galileje přišli a hladachu na row a na to, kak bu jeho čěto pochowane.

Č Z přepytowanskeho jastwa pisaše Alojs Andricki 5. apryla 1941:

„Die Karwoche ist die letzte Phase: rein menschlich gesehen: eine Niederlage! Aber warum? Christus ist auferstanden und hat uns damit eine neue Lebensphase erschlossen, die wir ihm in Gedanken, Worten und Taten folgen, d.h. wir gehen seinen Weg über Freud und Leid, Recht und Unrecht, Lob und Schimpf durch den Tod zur Herrlichkeit der Auferstehung.“

M Modlmy so!

Knježe Jězu Chrysće, Ty bu pochowany, ale na třeci dzeń sy z mrtwych stanył.

Naši zemřěci su zaměr swojeje žadosće docpěli:

Njech wěčnje Twoje wobličo widža.

L Prosymy Će, wusłyš nas.

M Prosymy Će za wšitkich, kotřiž do zrowastanjenja njewěrja:

Njech zetkaja čłowjekow, kotřiž wěrja a so nadźijeja.

L Prosymy Će, wusłyš nas.

M/L W Jězusowym křížu nańdžemy spomóženje.

Pasionki kěrluš

Modlitwa: (na kóncu nyšpora)

Jězus Chrystus je prajił:

„Njestarajće so wo swoje žiwjenje!

Njebojće so! Starajće so wo Bože kralestwo;

potom so wam wšo druge přida.“

Tohodla so modlimy:

Božo, bojimy so, zo budže naše žiwjenje, hdyž so jeničce Tebi wěrimy, hišće ćeše;

a hdyž so wo Twoje naležnosće staramy, zo sami wot toho ničo njezmějemy.

Wuswobodź nas wot tohole stracha.

Daj so nam z Twojeho kralestwa a wjeselić a nazhonić, zo je přichod cyle Twój.

To spožč nam přez Jězu Chrysta.

Amen.

Tónle křižowy puć měješe k přihotej na zbóžnoprajenje kapłana Alojsa Andrickeho služić. Listy z přepytowanskeho jastwa w Drježdžanach a z Dachauskeho kaceta su zakład za rozpominace teksty, kotrež je Radworska wosada w zhromadnym dźěle fararja Šćěpana Delana, Ewy Hanspach a Steffena Nebelunga wudała. Wjetšina próstwow je wuwzata ze zešiwka křižoweho puća dušepastyrškeho wotrjada Mnichowskeho arcybiskopstwa (strony 23 sc.) , Katolskeho hibanja ludži na kraju Němskeje (džěłowe łopjeno 3/1979); Bibliske teksty a teksty z tradicije zložuja z wulkeho dźěla na křižowy puć wosady Wutroby Jězusoweje w Düsseldorfje-Urdenbachu. Křižowy puć je tachant Klemens Ullmann z Drježdžan zestajał.